

DIÀLEG

Viatge a Eivissa

D. SAM ABRAMS

Aquesta tardor vaig tenir la bona fortuna de ser convidat a participar en un dels diversos cicles de conferències que el professor Francesc Torres Marí ha organitzat sobre el tema general de la relació ("diàleg" en diu ell) entre la filosofia i la poesia. Aquesta iniciativa, única en el país, surt del departament de filosofia i treball social de la UIB, i explora el difícil però apassionant teixit de relacions entre pensament i lírica a través de l'obra de poetes com Hölderlin, Leopardi, Keats, Rilke i Fiol, i pensadors com Nietzsche, Heidegger, Sartre i Zambrano.

Em va tocar parlar de l'obra de Marià Villangómez com a traductor de poesia perquè aquesta darrera sèrie de "diàlegs" entre poesia i filosofia es va fer a Eivissa i es va concebre, en part, com un homenatge pòstum a l'autor de *Declarat amb el vent*. El cicle de conferències va tenir lloc a la seu de la UIB a Eivissa.

En passar per la pesada porta de melis de l'enlluernadorament blanca façana de l'edifici de la UIB, just a sota de la necròpoli púnica de Puig des Molins, vaig trobar que m'esperaven els dos grans poetes-pintors de l'illa, Josep Marí i Jean Serra. Per un que està avesat a la vida cultural barcelonina, on la gent excusa la seva absència amb explicacions pescades pels pèls o opta directament per la mala educació, em va sobtar que aquests dos artistes de primera em vinguessin a escoltar.

El públic era majoritàriament gent del món de l'educació. La sessió va ser una delícia, perquè tenia la sensació que el públic connectava molt bé amb allò que intentava explicar, tot i que era un tema més aviat àrid. Tan bé va anar la conferència que el torn de preguntes al final va anul·lar els moments de descans entre la primera i la segona hora de la tarda. Novament, vaig quedar sobtat, aquesta vegada per l'entusiasme que va demostrar el públic.

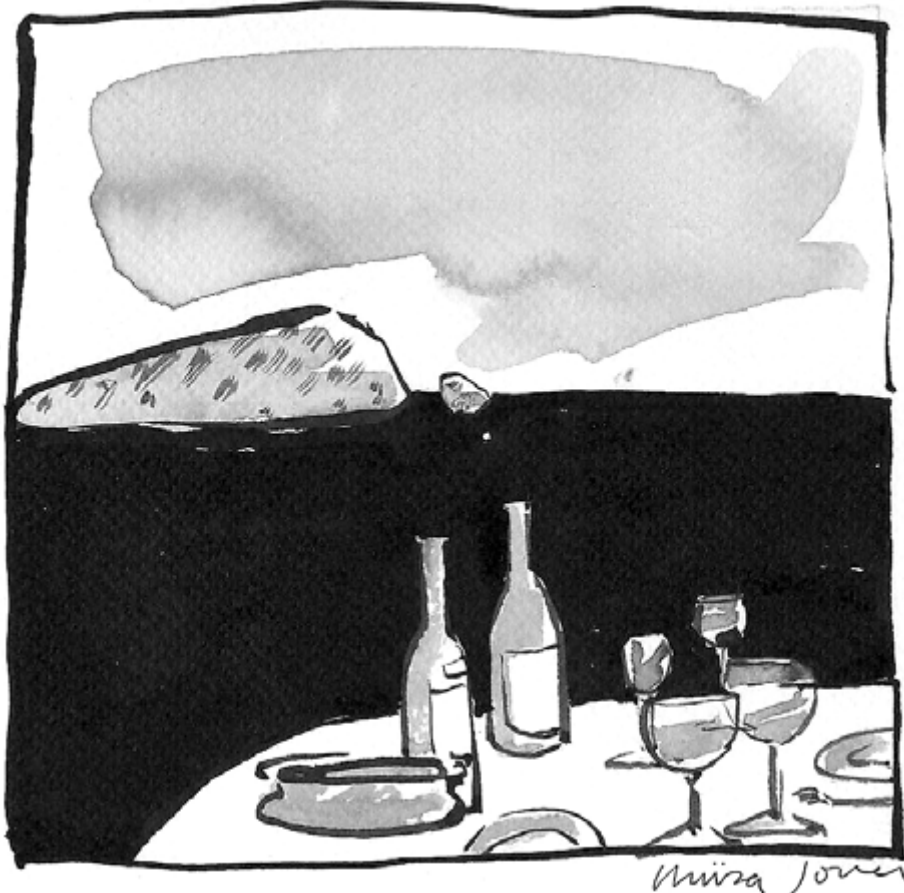
La segona i darrera sessió de la tarda era una taula rodona sobre la figura i l'obra de Marià Villangómez, amb la participació de Joan Cardona (escriptor), Josep Marí, Bartomeu Ribes Guasch (poeta), Francesc Torres Marí i Màrius Serra (president de l'Institut d'Estudis Eivissencs). Abans d'entrar a la discussió de la taula rodona pròpiament dita, cadascun dels participants va destacar un aspecte de la vida i la producció de l'autor de *L'any en estampes*: els seus dibuixos, el seu lideratge cultural, el seu articulisme, el seu teatre, el gruix de la seva obra poètica, etc. Al final, no hi va haver discussió perquè no n'hi havia diferència d'opinions, sinó que els ponents es van dedicar a ressaltar més vessants de la persona i l'actuació literària de l'autor. Altra vegada, em vaig quedar sorprès, aquest

cop davant la sinceritat, la generositat i l'admiració de tots els participants de la taula.

La jornada va acabar davant d'unes cerveses a l'emblemàtic Hotel Montesol, i un sopar, a prop, en un restaurant al passeig Vara de Rey, on vaig constatar per segon cop les bones arts d'acolliment dels eivissencs, i també vaig descobrir a través d'un bon vi, del celler Sa Cova, que els eivissencs s'han apuntat al carro de fer de Catalunya un país capdavanter en la producció de vins excel·lents. Després del sopar, en lloc de fer el que és habitual al Principat, que és deixar-te caure un cop has complert la teva missió cultural, vaig tenir una nova sorpresa: Jean Serra i la seva dona, Rosa, com a caps d'expedició, i Josep Marí, com a navegant, em van voler

d'estupefacció que feia davant la meua pròpia ignorància quan vaig haver de confessar que ni tan sols coneixia l'existència de cap dels tres!

Però la demostració de la meua ignorància només havia acabat de començar perquè, a petició meua, abans d'enfilat la carretera, vaig voler visitar una llibreria, la ben assortida Llibreria Vara de Rey, per veure si hi havia alguna novetat editorial per endur-me'n. "Alguna novetat editorial" es va convertir en una autèntica carretada de llibres. *Recull de dites i refranys d'Eivissa*, d'Enrique Fajarnés Cardona, un extraordinari prosista i poeta, que segueixo des de fa anys, i no tenia ni idea que existís aquest deliciós llibre. Un extraordinari llibre d'entrevistes amb Marià Villangómez, *El seu record avança per la*

LLUÏSA JOVER

ensenyar un tros del seu país, de manera que vam quedar al matí següent per anar a passejar, amb dinar inclòs.

A primera hora vam quedar al famós Café Milán, lloc d'històriques tertúlies literàries i artístiques, com a punt de trobada. Quan Jean i jo vam arribar ja hi era Josep Marí, que em va regalar tres peces fonamentals de la literatura catalana que jo desconeixia: el seu primer llibre de poemes, *La veu dispersa* (Eivissa, 1982), *La veu pintada* (Eivissa, 1998), un preciós experiment d'unió entre la plàstica i la lírica a partir de "poemes pintats", i el seu darrer volum de dietari, *Mentre passen els núvols* (Eivissa, 1994). Us podeu imaginar la cara

deserta nit dels joves, de Felip Cirer, jo que sempre he pensat que coneixia tota l'obra del mestre! Un potent primer llibre d'un poeta jove, *Mudances*, d'Antoni Ribas, jo que miro de seguir la producció dels més joves. Dos llibres d'un poeta que hauria de ser a la nòmina dels poetes a tenir en compte: em refereixo a *Agrupament de la peresa* i *Temps, pintura mental*, de Bartomeu Ribes. I *Un llarg estiu a casa* i *La llarga tardor a casa*, del proteic Toni Roca, i jo que em pensava que controlava bé el tema dels textos fronterers entre la poesia i la prosa! Quanta riquesa cultural per la banda d'Eivissa i quant de desconeixement per la meua banda!

Sort que, astorat i aclaparat, Jean, Rosa i Josep em van carregar al cotxe i em van dur a dinar a Sant Antoni, a l'acollidor Rebost de Can Prats, on ens vam entaular al voltant d'un excel·lent frit pagès, que no havia tastat mai, precedit d'una sopa de pollastre i acompanyat per un també excel·lent vi negre de l'illa, del celler de Can Rich. La conversa va girar naturalment entorn de temes polítics, culturals i literaris, on ells miraven amablement de resoldre la meua ignorància, i jo mirava d'informar sobre les darreres tendències al Principat. No cal dir que es va produir una sintonia de primera.

Després, vam enfilat la carretera en direcció nord-est, per veure un dels paisatges més perfectes de l'illa: el Pla de Corona, amb els seus humils ametllers i vinyes i oliveres i escadussers garrofers i figueres. Vam arribar fins a la vora de la costa, on vam deixar el cotxe, i a peu ens vam endinsar als arbres per fer el darrer tram fins als cingles, que Jean Serra sàviament descriu com "la vorera rociosa, mossegada pels despreniments". Des d'allà, el dia era càlid i clar, vam contemplar les illes Margalides just al davant, i el Castellar i la imponent penya Esbarrada, a banda i banda. Vaig entendre per què Josep Marí acaba el seu poderós poema *Corona* exclamant "us porto fidelment en la memòria, oh cingles, imatge mineral de mi mateix contra el món i el no-res." En desfer el camí cap a casa vam prendre un refresc, a la calma assolellada de la tarda, al bar La Palmera de Santa Agnès, i per arrodonar un dia perfecte vam passar un moment per la callada però imposant església de Sant Mateu d'Albarca.

Fa dies que he tornat a Barcelona, i no he parat de visitar, a la memòria, les converses i les imatges del meu viatge. Per una altra banda, finalment he acabat de llegir l'estiba de llibres que duia a la maleta. Boníssims.

I he pensat, amb ràbia i tristot, en la terrible pèrdua cultural, a tots nivells (intel·lectual, artístic, humà, paisatgístic, gastronòmic) que significa la fragmentació de la comunitat lingüística catalana, amb l'estúpida i arrogant preeminència de Barcelona, i perdono els adjectius, però no n'hi ha d'altres en aquest cas. Carles Riba, en una de les meravelloses tankes de *Del joc i del foc*, deia que la poesia cal cercar-la on és, i, evidentment, es referia a la bona poesia. Ara cal cercar la poesia a Eivissa, entre molts altres llocs (terres de Ponent, País Valencià, Catalunya Nord, Mallorca, Menorca, etc.), a l'obra d'Enrique Fajarnés, Marià Villangómez, Josep Marí, Jean Serra, Toni Roca, Bartomeu Ribes i Antoni Ribas.

En aquests moments, tinc la intensa esperança que Josep-Lluís Carod-Rovira pugui obligar el nou govern català a complir la voluntat del seu partit, expressada ben clarament la nit de les eleccions, de vertebrar culturalment el territori de parla catalana perquè tots plegats deixem de perdre coses essencials per la ignorància i la prepotència de només alguns.